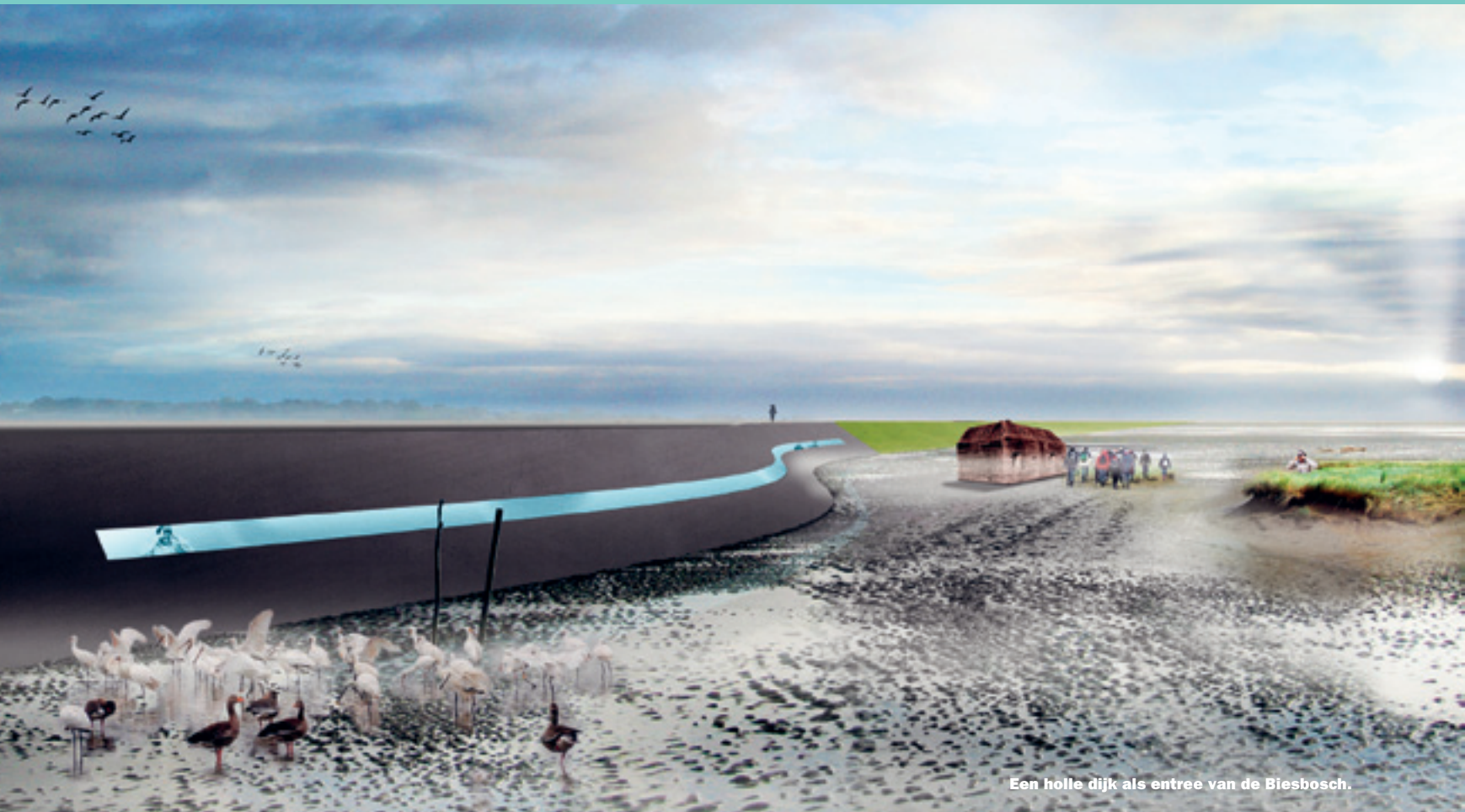

Starten in crisistijd

Een holle dijk als entree van de Biesbosch.

Het getuigt van lef om in crisistijd een bedrijf op te zetten. In de jaren tachtig, toen Delta ontstond, gingen sommigen de uitdaging aan. Nu gebeurt het opnieuw. De Belg Steven Delvar richtte in 2009 in Amsterdam DELVA Landscape Architects op. 'Als we nu de kracht hebben om aan mooie projecten te werken, kunnen we na de crisis als volwassen bureau mee met de stroom opdrachten die dan loskomt!'

Na de afronding van zijn opleiding tuin- en landschapsarchitectuur in Gent, heeft Steven jaren gewerkt voor verschillende gerenommeerde bureaus in Nederland. Daarnaast is hij gaan studeren aan de Academie van Bouwkunst in Amsterdam. 'In België bestond geen masteropleiding en ik had na mijn bachelor "honger" naar meer. En nu, als eigenaar van DELVA, ben ik gastdocent aan deze opleiding. Ook ben ik gastdocent aan de universiteit in Leuven en geef ik

gastcolleges in landschapsarchitectuur. Het is daar geen vak apart maar een onderdeel van de architectuur of stedenbouwopleiding.' Tim Kort is gelijk na zijn studie bij DELVA begonnen als tuin- en landschapsontwerper. Hij is een van T&L'ers in het zeskoppige team. 'Met deze baan heb ik geluk gehad. Frans Boots, directeur van mijn stagebedrijf B+B heeft mij aanbevolen. Ik denk dat je tegenwoordig een netwerk nodig hebt om aan het werk te kunnen komen, het leuke

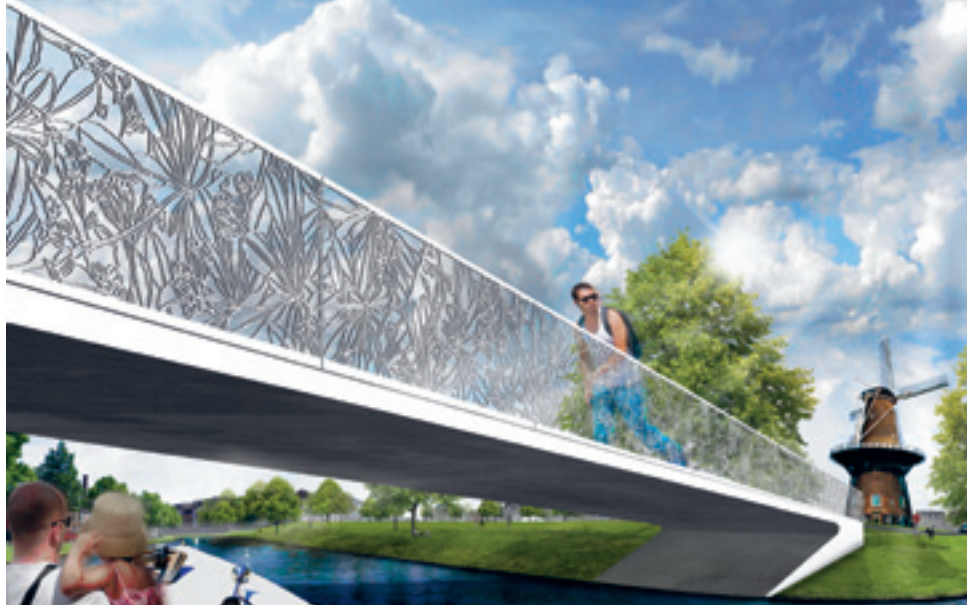
werk ligt niet voor het oprapen. Vanuit Velp heb ik een sterke basiskennis meegekregen. Aangezien ik tuinarchitectuur heb gevolgd, ben ik vooral technisch en ontwerpend aangelegd. Deze kennis maakte dat ik direct inzetbaar was als junior ontwerper. De fijne kneepjes en de handigheid leer je pas echt in de praktijk.' Tim startte in 2011 de masteropleiding Landschapsarchitectuur aan de Academie van Bouwkunst. Best zwaar, vindt hij. Je werkt vier dagen en gaat één avond en

Steven Delva (links) werkt achtereenvolgens bij Menno Kroon, ISS Landscaping, Luc Engelhard en Baljon landschapsarchitecten. In 2000 rondt hij zijn opleiding Tuin- en Landschapsarchitectuur af aan de universiteit van Gent (België). In 2008 haalt hij zijn master of landscape architecture aan de Academie van Bouwkunst in Amsterdam. Tegenwoordig is hij eigenaar van DELVA Landscape Architects.

Tim Kort studeert in 2011 af aan Van Hall Larenstein in de Tuin- en landschapsinrichting, richting tuinarchitectuur. Direct daarna begint hij bij DELVA.

Een nieuwe brug vanaf molen de Valk richting het Lammer Veld voor het Singelpark in Leiden. Ontwerp in samenwerking met Michael van Gessel.

één dag naar de academie. Daarnaast is er veel zelfstudie. Steven benadrukt het belang van deze master en steunt dit ook. Tim vult aan: 'Het is een goede manier om je op een hoog tempo verder te ontwikkelen. Door de extra kennis krijgt het werken een betere fundering. De academie leert je vrij en onderbouwd denken met nieuwe inzichten als resultaat.'

Kansrijke crisis

Hoe gaat het met DELVA na 2,5 jaar? 'We dachten in crisistijd rustig op te kunnen bouwen, een eigen positie in de markt te kunnen creëren. Het bureau is dan stevig gevormd als de crisis voorbij is. Maar het gaat allemaal iets sneller dan we hebben voorzien', lacht Steven. DELVA werkt momenteel aan uitdagende opdrachten in Nederland én België. Sinds kort heeft hij naast Amsterdam ook een vestiging in Antwerpen. 'In België was ik eerder de tuinarchitect en in Nederland de landschapsarchitect. Het liefst ben ik het allebei en dat kan ook. We streven ernaar om die diversiteit binnen de opdrachten te behouden. Van een tuin van een vermogende Vlaamse zakenman tot een opdracht voor een multifunctionele dijkverzwaring in Dordrecht. Trek nooit je neus op voor tuinen, in de kleinere schaal zitten heel veel leerzame aspecten en ze zijn niet minder complex dan grootschalige projecten', aldus Steven.

Het bureau richt zich bewust op Europa. De reden is dat Steven probeert de projecten dichtbij de mens te brengen. 'In China heb ik geen houvast. Daar lijkt me het moei-

lijker om intensief bij projecten betrokken te zijn. Na het aanleveren van een ontwerp kan het aan de andere kant van de wereld zomaar een totaal andere vertaling krijgen. Maar het is ook van de zotte om als beginnend bureau te zeggen dat je de hele wereld aan kan', benadrukt Steven. Wel hebben ze een opdracht voor een daktuin in Chicago. 'Dit ontwerp hebben we mogen maken, omdat het pand van een Nederlandse eigenaar is. Maar dat neemt niet weg dat we de mogelijkheid openhouden om in de toekomst meer aan buitenlandse projecten te gaan werken.'

Tims uniekste project is een prijsvraag voor het Singelpark, een 6,3 kilometer lang park rond het historische Leiden. Zes bureaus zijn gevraagd een visie te geven op hoe hiermee om te gaan. Voor deze prijsvraag vormt DELVA een team met landschapsarchitect Michael van Gessel. 'Samenwerken met Micheal is een ontzettend grote leerervaring en dan ook nog eens voor z'n geweldig project', vindt Tim. 'Nu nog de prijsvraag winnen.'

Tuinfeest

Steven legde meteen na zijn afstuderen aan de academie een goede basis voor zijn bureau. Hij gaf een tuinfeest met een expositie van zijn werk. Op het feest waren vrienden, enthousiaste vakgenoten en allemaal leuke, toekomstige opdrachtgevers. 'Ik kende lang niet iedereen even goed, maar het draait erom dat je energie steekt in de mensen waar jij mee wilt werken', geeft hij aan. Nu nog hebben zij soms opdrachten van bezoekers

Boven: impressie van de Singelpromenade langs de Hortus in Leiden.

Onder: terreinen van Niras in Dessel (B): bezoekersgang op hoogte in een transformerend landschap.

van het tuinfeest van toen. Het was een goed voorbeeld van een aangename, waardevolle en duurzame manier van netwerken. Inmiddels heeft het bureau uiteenlopende opdrachtgevers. Zo werkt ze voor particulieren, bedrijven en overheden. Vaak worden de opdrachten opgepakt in een team van bureaus om te komen tot integraliteit. 'In prijsvragen zijn we heel selectief, de voorwaarde is kennisontwikkeling voor het bureau. We leren iedere dag, elke opgave is uniek en heeft voor ons steeds een vanzelfsprekende uitdaging in zich', aldus Steven.

Ontwerpvisie

Voor het ontwerpen neemt Steven de contextuele gelaagdheid en de eigenheid van de plek als uitgangspunten, betreft de factor tijd erbij en stelt zich terughoudend op. Als daarnaast ook de natuur deel uitmaakt van het ontwerp, kan de landschapsarchitect verder gaan dan het gangbare. 'We zijn er om zodanige condities te scheppen dat dingen vanzelf gebeuren; alles ligt er in feite al.' Steven neemt daarom de bestaande ruimte als uitgangspunt, verwerkt deze en legt deze terug. 'Een concept hoort zich naadloos in zijn context te voegen. Nieuwe openbare ruimten zijn pas mooi wanneer ze zich niet autistisch gedragen ten opzichte van de bestaande omgeving. We streven naar tijdloosheid en eenvoud, soms lijkt het zelfs alsof er geen ontwerper aan te pas is gekomen.' Tim vertelt dat ook duurzaamheid een belangrijk thema is voor het bureau. Duurzaamheid heeft voor hen een dubbele betekenis: het gebruik van duurzame materialen en een duurzaam ontwerp dat na twintig jaar nog steeds voldoet aan de functionaliteit en dat tijdloos is. Het ontwerp wordt zo een moment in de factor tijd; duurzaamheid wordt toekomstbestemdigheid. Opdrachtgevers vragen in deze tijd nog niet altijd naar duurzame projecten. Als duurzaamheid belangrijk is, moet DELVA zelf het goede voorbeeld geven. Een stap is hun

eigen, nieuwe kantoor in een voormalige bierbrouwerij. 'We hebben geen energie-slurpende airco geïnstalleerd, maar koelen met een warmte- en koude-opslag. Die wordt ook ingezet voor vloerverwarming of koeling. Daarnaast werken we aan een moestuin op het dak van het kantoor.'

Broedplaats

Een opmerkelijk lopend project dat beiden naar voren dragen is broedplaats De Groene Kaap in het havengebied van Amsterdam. De prijsvraag luidde om ideeën te leveren voor een oppervlakte van 4400 m² zwaar verontreinigde grond waar een voormalige scheepswerf op heeft gestaan. De bedoeling is om de grond te reinigen en een broedplaats voor kunstenaars te creëren. Samen met architectenbureau Space&Matter dienden ze hun plan in om woonboten in te zetten. 'Amsterdam heeft een overschot aan woonboten. Door deze voor weinig geld op te kopen en aan land te zetten, krijgen ze een tweede leven. De kapitaalvernietiging door ontmanteling van de voormalige woonboten blijft ook achterwege.' Momenteel werken ze aan de voorbereidingen van de uitvoering van het project. 'Zelfs de Greenpeace-boot komt op dit terrein met een B&B. De verontreinigde bodem willen we reinigen met wilgen en grassoorten. In België is daar ongeveer tien jaar lang een

test mee gedaan op een 4 hectare groot terrein. Die liet zien dat reinigen met beplantingen mogelijk is. Wij willen proberen om in tien jaar – zo lang duurt het tijdelijke project – de vervuilingsgraad drastisch naar beneden te halen, waardoor sanering misschien niet nodig is. De gemeente is uiterst enthousiast.'

Delta 75

'Wij zijn altijd bezig met de verre toekomst. In het ontwerp van oppervlakteberging in het Belgische Dessel maken we een plan voor 2125', vertelt Tim. Steven benadrukt dat het vanaf nu zo moet. 'De tijd verandert snel en daar moet je als landschapsarchitectenbureau in mee of zelfs op vooruitlopen. In Delta 75 gaan we het hebben over het inzetten van onderzoek binnen landschappelijke opgaven.' Tim en Steven zijn beiden voorstander van het inzetten van kennis die beschikbaar is bij universiteiten. Onderzoek dient gekoppeld te worden aan de architectuur en de uitvoering van projecten. Over 25 nummers eens zien wat van hun ambities en visie op het vak is terechtgekomen? En als het aan Tim ligt ziet hij in de toekomst doorgroei kansen om projectleider te worden bij DELVA.

Eline van Straaten en
Cornelis van Haften